

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДІАРИТОРИКА**

Другий (магістерський) рівень

Освітня програма 06 Журналістика та медіакомунікація

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Медіариторика
Викладач (і)	Шотурма Наталія Володимирівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	+380977695896
E-mail викладача	nataliia.shoturma@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/f684a75c8f47b0f4f42d
Консультації	Пн. 13.30-15.00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності мовленнєвої поведінки, які водночас формують спеціальні можливості для створення ефективного усного чи письмового висловлювання, тексту, візуального супроводу тексту для різних типів мас-медіа.

Особливості дисципліни полягають у тому, що під час її вивчення основна увага приділяється доцільності застосуванні канонів класичної риторики у сучасних мас-медіа. Наголошується на атому, що сучасна медіариторика – це не лише професійна риторика журналіста, а й засоби впливу на аудиторію ЗМІ за допомогою слова. Саме тому зміст дисципліни охоплює поняття класичної та неориторики, формулювання поняття терміну медіариторика, вивчення цифрової риторики, риторичних канонів як основи створення журналістських текстів, ораторського мистецтва у роботі теле-і радіожурналістів, вимог до журналіста як оратора, а також взаємозв'язок медіариторики та медіаграмотності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є:

- з'ясувати основні поняття і складові медіа риторики;
- сформувані у студента здатності розуміти роль та місце риторичних принципів у створенні журналістських матеріалів;
- оволодіти риторичними канонами створення ефективних текстів для різних типів мас-медіа;
- виробити навички ефективного комунікативного стратегічного планування у процесі усного та письмового спілкування;
- сформувані розуміння ефективності впливу журналістського слова на аудиторію;
- виробити вміння розрізняти медіа маніпуляції.

Основними цілями дисципліни є:

- розуміння специфіки медіариторики;
- засвоєння особливостей створення текстів на основі риторичних канонів;

- формування здатності створювати ефективні тексти для різних типів ЗМІ.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

РН03. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни - 90 год.	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

1	061 Журналістика медіакомунікація	1	вибірковий
---	--------------------------------------	---	------------

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Риторика як мистецтво публічних виступів. Історія ораторського мистецтва. Поняття медіариторики.	2	2	10
Тема 2. Цифрова риторика. Поняття та складові елементи.	2	2	10
Тема 3. Функціональні різновиди мовлення. Підготовка до публічного виступу. Аналіз публічного виступу. Логічні основи мовлення й аргументації. Мовлення. Правильність мовлення. Техніка мовлення. Комунікативні ознаки мовлення. Риторичний канон як основа створення журналістського тексту.	2	4	10
Тема 4. Риторика в сучасних засобах масової інформації. Ораторське мистецтво на радіо і телебаченні. Акторська подача матеріалу.	2	4	10
Тема 5. Медіаграмотність і медіариторика. Маніпулятивна риторика сьогодення.	2	2	10
Тема 6. Оратор і вимоги до нього. Форми мовленнєвого впливу. Композиція публічного виступу. Публічний виступ і образ оратора. Етика публічного виступу журналіста.	2	4	10
Загальна	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточне опитування, тестування та самостійна робота - 55 балів. Контрольна робота – 15 балів. Реферат – 10 балів. Підсумкова письмова робота (залік) – 20 балів. Загальна кількість – 100 балів.
---	--

	Оцінка в балах	Оцінка національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	A	зараховано
	80-89	добре	B	
	70-79		C	
	60-69		задовільно	
	50-59	E		
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F	
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, реферату, тестування.</p> <p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. 			
Практичні заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.</p> <p>Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння роботи порівняння, висновки.</p>			

	<p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 15-20 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності.</p> <p>Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) змісту питань планів практичних занять. Для цього необхідно готувати конспекти практичних занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей; 2) індивідуальної роботи; 3) підсумкової контрольної роботи.
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю (залік). Форма здачі (комбінована).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності регулюється Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (http://surl.li/dhrfg) та Кодексом честі університету (http://surl.li/emmg1).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Спілкування з викладачами здійснюється під час консультаційних годин (або за попереднім погодженням із викладачем). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями.</p>
--------------------------	--

Відвідування занять	Відвідування занять є важливою складовою навчання. Відвідування лекцій та практичних занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.
Неформальна освіта	Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) Зараховуються як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, які відповідають програмі навчальної дисципліни.

8. Рекомендована література

Основна

1. Бондаренко В. В. Риторика : навч. посіб. Харків. нац. автомоб.дорож. ун-т. - 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : ХНАДУ, 2013. 111 с.
2. Гамова Г. І. Публічний виступ як реалізація ораторської майстерності . Лінгвістичні дослідження. 2019. Вип. 50. С. 156-165.
3. Колотілова Н. А. Риторика: навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
4. Кукуруза Н. В, Майстерність ведучого: навч. посібник. Івано-Франківськ, 2010. 176 с.
5. Макович Х.Я., Вербицька Л.О., Капітан Н.О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
6. Ораторське мистецтво : навч.-метод. посіб. / авт.-уклад. : І. М. Плотницька, О. П. Левченко, З. Ф. Кудрявцева та ін. 2-ге вид., стер. К. : НАДУ, 2011. 128 с.
7. Плеханова Т.М. Риторичні основи журналістики: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Журналістика» освітньо-професійної програми «Журналістика». Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 110 с.
8. Прокопчук Л. В. Риторика. Модульний курс : навч. посіб. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 206 с.
9. Риторика : навч.-метод. посіб. з курсів «Основи риторики» та «Професійна риторика» / уклад. Ірина Гузенко. Л. : ЛДУФК, 2014. 327 с.
10. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.
11. Типологічні аспекти системності сучасної української мас-медійної термінології. «Проблеми української термінології» : зб. наук. пр. 2010. С. 97-99.
12. Колотілова Н.А. Риторика. Навчальний посібник. К. 2011. URL : http://libfree.com/109333221-ritorikaritorika_kolotilova_na.html .

Допоміжна

1. Абрамович С. Д. Мовленнєва комунікація : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 472 с.

2. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика : навч. посіб. Львів : Світ, 2001. 240 с.
3. Вандишев В. М. Риторика і софістика в історико-філософському дискурсі : монографія . Суми: Вид-во СНАУ, 2015. 152 с.
4. Гоян В. В. Журналістська творчість на телебаченні : монографія .К., 2011. 319 с.
5. Єлісєнко Ю. П. Культура і техніка мовлення в тележурналістиці . Стиль і текст. К., 2001. Вип. 2. С. 168-177.
6. Олійник О. Б. Риторика . К. : Кондор, 2009. 169 с.
7. Стасюк Т. Технології мовного впливу як компонент сучасної комунікації . Українська мова. 2010. № 1. С. 82-87.
8. Тріщук О. В., Фіголь Н. М. Словник помилкового слововживання в сучасних медіа. Київ : Політехніка, 2015. 300 с.

Інформаційні ресурси

1. URL: <http://classics.mit.edu/Aristotle/rhetoric.html>.
2. URL: <http://rhetoric.berkeley.edu/>.
3. URL: <http://www.stanford.edu/dept/english/courses/sites/lunsford/pages/defs.htm>.
4. URL: <http://rhetoric.eserver.org/>.
5. URL: <http://www.communicationencyclopedia.com>
9. Комісія з журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/>
10. Підбірка книг та мотивуючої літератури з ораторського мистецтва. URL: <https://masterlev.com.ua/knygy-pro-oratorske-mystetstvo-ukrayinskoyu-movoyu/>
11. Спілка журналістів України URL: <https://nsju.org/>
12. Підбірка фільмів на тему ораторського мистецтва. URL: <https://www.facebook.com/uaspeakersclub/posts/2804601386492324>

Наталія Шотурма,
доцент кафедри журналістики